

***Υπόθεση αριθ. COMP/M.5637 - MOTOR OIL (HELLAS)
CORINTH REFINERIES/
SHELL OVERSEAS HOLDINGS***

Το κείμενο στην Αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 139/2004
ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ**

Άρθρο 9 (3) (β)

ημερομηνία: 15/03/2010

Κατά την δημοσίευση της παρούσας απόφασης, ορισμένα στοιχεία, αριθμητικά και μή, παραλείπονται σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 139/2004 σχετικά με την προστασία του επαγγελματικού απόρρητου και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών. Οι παραλείψεις αυτές σημειώνονται με την ένδειξη [...]. Στο μέτρο του δυνατού, τα παραλειπόμενα αριθμητικά στοιχεία αντικαθίστανται με κλίμακα αριθμών ή άλλως με μια γενικότερη περιγραφή.

Βρυξέλλες, 15.03.2010
E(2010)1756

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

(Το κείμενο στην Αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Μαρτίου 2010

σχετικά με την παραπομπή της υπόθεσης αριθ. COMP/M.5637

MOTOR OIL (HELLAS) CORINTH REFINERIES / SHELL OVERSEAS

HOLDINGS

στις αρμόδιες αρχές της Ελληνικής Δημοκρατίας,

σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Μαρτίου 2010

**σχετικά με την παραπομπή της υπόθεσης αριθ. COMP/ M.5637
MOTOR OIL (HELLAS) CORINTH REFINERIES / SHELL OVERSEAS
HOLDINGS**

**στις αρμόδιες αρχές της Ελληνικής Δημοκρατίας,
σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004**

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, της 20.1.2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων¹ (εφεξής ο «κανονισμός περί συγκεντρώσεων»), και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 3,

την κοινοποίηση της Motor Oil (Hellas) Corinth Refineries A.E και της Shell Overseas Holdings στις 27 Ιανουαρίου 2010, δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού περί συγκεντρώσεων,

το αίτημα παραπομπής που διατύπωσε η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού («ΕΕΑ») στις 18 Φεβρουαρίου 2010,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. Στις 27 Ιανουαρίου 2010, η Επιτροπή έλαβε κοινοποίηση προτεινόμενης συγκέντρωσης σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού περί συγκεντρώσεων με την οποία η επιχείρηση Motor Oil (Hellas) Corinth Refineries S.A. («ΜΟΗ», Ελλάδα) θα αποκτήσει ταυτόχρονα, κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού περί συγκεντρώσεων, (i) αποκλειστικό έλεγχο της α) Shell Gas Commercial and Industrial Societe Anonyme of Gas («The LPG Company», Ελλάδα) και β) Shell Hellas A.E. («SH Company», Ελλάδα) αμφότερες ελεγχόμενες εν τέλει από την Royal Dutch Shell Group («Shell», Κάτω Χώρες), καθώς και (ii) κοινό έλεγχο με την Shell Overseas Holdings Limited («SOHL» HB) επί της Shell AE (η «κοινή επιχείρηση»), νεοδημιουργηθείσα εταιρεία που αποτελεί κοινή επιχείρηση, με αγορά μετοχών.
2. Η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού έλαβε αντίγραφο της κοινοποίησης την 1η Φεβρουαρίου 2010.
3. Με επιστολή της 18ης Φεβρουαρίου 2010, η Ελλάδα – μέσω της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού («ΕΕΑ») – ζήτησε την παραπομπή στις αρμόδιες αρχές της του συνόλου της προτεινόμενης συγκέντρωσης προκειμένου να εκτιμηθεί

¹ ΕΕ L 24 της 29.01.2004, σ. 1.

δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Το αίτημα παραπομπής βασίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή εναλλακτικά στο άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού περί συγκεντρώσεων. Η ΕΕΑ εκτιμά ότι η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στις αγορές χονδρικής και λιανικής πώλησης διαφόρων προϊόντων του πετρελαίου οι οποίες παρουσιάζουν όλα τα χαρακτηριστικά των διακριτών αγορών στην επικράτεια της Ελληνικής Δημοκρατίας. Επιπλέον, η ΕΕΑ επισημαίνει ότι ορισμένες τοπικές αγορές λιανικής που επηρεάζονται από την προτεινόμενη πράξη μπορεί να μην αποτελούν από κοινού σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς.

4. Όπως τόνισε η ΕΕΑ, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διάφορες κάθετα συναφείς αγορές, γεγονός το οποίο, σύμφωνα με την ΕΕΑ, καθιστά αναγκαίο να ερευνηθούν όλες οι σχετικές αγορές οι οποίες επηρεάζονται από την σχεδιαζόμενη συγκέντρωση.
5. Τα κοινοποιούντα μέρη ενημερώθηκαν στις 18 Φεβρουαρίου 2010 για το αίτημα παραπομπής που διατύπωσε η ΕΕΑ και παρέλαβαν ταυτόχρονα μη εμπιστευτική εκδοχή του αιτήματος παραπομπής. Στην επιστολή τους της 25ης Φεβρουαρίου 2010, τα κοινοποιούντα μέρη [...] ζήτησαν από την Επιτροπή να αποφασίσει σχετικά με το αίτημα παραπομπής το ταχύτερο προκειμένου να εξασφαλισθεί ασφάλεια δικαίου και η συντομότερη δυνατή επίλυση του θέματος.

I ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ Η ΠΡΑΞΗ

6. Η **ΜΟΗ** είναι εταιρεία ελληνικού δικαίου η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της διύλισης πετρελαίου. Μέσω των θυγατρικών της, αναπτύσσει επίσης δραστηριότητα στην εμπορία προϊόντων πετρελαίου με τη λιανική και χονδρική πώληση καυσίμων.
7. Η **SOHL** είναι θυγατρική που ανήκει εξ ολοκλήρου στην Shell και δραστηριοποιείται στους ακόλουθους τομείς (i) έρευνα, παραγωγή και πώληση πετρελαίου και φυσικού αερίου σε παγκόσμια κλίμακα, (ii) παραγωγή και πώληση προϊόντων πετρελαίου και χημικών ουσιών, (iii) παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
8. Η **SH Company**, θυγατρική που ανήκει εξ ολοκλήρου στην SOHL, είναι εταιρεία που εδρεύει στην Ελλάδα και δραστηριοποιείται στους εξής τομείς (i) λιανική πώληση καυσίμων θέρμανσης, καυσίμων του εμπορίου και ασφάλτου, (ii) αποθήκευση χημικών ουσιών και (iii) εμπορία καυσίμων αεροσκαφών.
9. Η **LPG Company**, θυγατρική που ανήκει εξ ολοκλήρου στην Shell Gas (LPG) Holdings BV, δραστηριοποιείται στην πώληση υγραερίου («LPG») στην Ελλάδα.
10. Η **Shell A.E.**, εταιρεία ελληνικού δικαίου, που δημιουργήθηκε για να αναλάβει τις δραστηριότητες εμπορίας καυσίμων αεροσκαφών της SH Company².

² Ως επιχείρηση εμπορίας καυσίμων αεροσκαφών, η κοινή επιχείρηση θα λειτουργεί ως ανάδοχος εταιρεία για αεροπορικές εταιρείες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα (π.χ. Olympic Airways) και ως εταιρεία παράδοσης για όλες τις παραδόσεις καυσίμων αεροσκαφών στην Ελλάδα ανεξαρτήτως από τον τόπο στον οποίο εδρεύει η αεροπορική εταιρεία-πελάτης.

11. Η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση συνίσταται στην ταυτόχρονη απόκτηση από την MOH του συνολικού εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου (i) της LPG Company και (ii) της SH Company και, συνεπεία της δεύτερης αυτής πράξης (iii) του 49% των μετοχών που έχουν εκδοθεί από τη Shell AE, η οποία είναι νεοσυσταθείσα θυγατρική της SH Company. Συνεπώς, δυνάμει της συμφωνίας αγοράς μετοχών που συνήψαν τα μέρη, πριν από την πώληση των μετοχών της SH Company στην MOH, οι δραστηριότητες εμπορίας καυσίμων αεροσκαφών της SH Company αναλαμβάνονται από τη νέα θυγατρική της SH Company, τη Shell A.E., η οποία μετά την πράξη θα ανήκει κατά 49% στην MOH μέσω της SH Company και κατά 51% στη Shell μέσω της SOHL.
12. [... πληροφορίες που αφορούν την διοίκηση της εταιρίας] Κατά συνέπεια, η MOH θα αποκτήσει κοινό έλεγχο με τη Shell επί της Shell A.E.
13. Εξάλλου, από τις κοινοποιήσεις των μερών προκύπτει ότι όλες οι προαναφερόμενες πράξεις και συγκεκριμένα η απόκτηση (i) αποκλειστικού ελέγχου επί (α) της LPG Company και (β) της SH Company και (ii) κοινού ελέγχου επί της Shell AE, μπορούν να χαρακτηριστούν ως μία ενιαία συγκέντρωση που χρήζει κοινοποίησης για τους ακόλουθους λόγους. Πρώτον, διέπονται από ενιαία δέσμη συμφωνιών που περιλαμβάνει ενιαία συμφωνία αγοράς μετοχών και ενιαία συμφωνία μετόχων. Δεύτερον, είναι όλες ταυτόχρονες πράξεις και εξαρτώνται η μία από την άλλη³. Τέλος, η ίδια επιχείρηση που αποκτά τον αποκλειστικό έλεγχο, δηλαδή η MOH, θα αποκτήσει ταυτόχρονα και κοινό έλεγχο επί της Shell AE (η οποία θα συσταθεί πριν από την πώληση των μετοχών της SH Company στην MOH από τη μεταβίβαση των δραστηριοτήτων εμπορίας καυσίμων αεροσκαφών της SH Company).

II ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ

14. Η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση συνίσταται στην απόκτηση ελέγχου εκ μέρους της MOH για τους σκοπούς του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού περί συγκεντρώσεων. Συγκεκριμένα, η MOH αποκτά (i) αποκλειστικό έλεγχο επί α) της LPG Company και β) της SH Company και (ii) κοινό έλεγχο, από κοινού με την SOHL, επί της Shell AE.

III ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

15. Οι σχετικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών ο οποίος υπερβαίνει τα 5 δισεκατ. EUR⁴ (316 000 εκατ. EUR). Κάθε μία από τις επιχειρήσεις έχει κοινοτικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατ. EUR (MOH: [...] EUR, Shell: [...] ⁵), αλλά δεν πραγματοποιούν άνω των δύο τρίτων του συνολικού

³ Η κάθε πράξη εξαρτάται από την πραγματοποίηση των άλλων (βλέπε επίσης μέρος 2.4 της συμφωνίας αγοράς μετοχών).

⁴ Ο κύκλος εργασιών υπολογίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού περί συγκεντρώσεων και την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών (EE C 66 της 2.3.1998, σ. 25).

⁵ Ο συνολικός κοινοποιηθείς αριθμός περιλαμβάνει αντίστοιχα τον κύκλο εργασιών της SH Company, της LPG Company και της SOHL.

τους κοινοτικού κύκλου εργασιών εντός ενός και μοναδικού κράτους μέλους. Η κοινοποιηθείσα πράξη έχει συνεπώς κοινοτική διάσταση.

IV ΑΙΤΗΜΑ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9

16. Σύμφωνα με την ΕΕΑ, η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση δύναται να έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις σε διακριτές αγορές εντός της ελληνικής επικράτειας. Οι απειλές που κατά την άποψη της ΕΕΑ προκύπτουν για τον ανταγωνισμό λόγω της σχεδιαζόμενης συγκέντρωσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:
17. Πρώτον, η ΕΕΑ ισχυρίζεται ότι η νέα οντότητα, μετά την σχεδιαζόμενη συγκέντρωση, θα αποκτήσει μερίδιο άνω του [30-40 %] στις διάφορες αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων σε συγκεκριμένους νομούς της ελληνικής επικράτειας οι οποίοι κατά την άποψή της συνιστούν τοπικές αγορές. Όπως επισημαίνει η ΕΕΑ, μια τέτοια συγκέντρωση δύναται να έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό σε ορισμένες από τις εν λόγω αγορές που ορίζονται τοπικά. Η ΕΕΑ επεσήμανε εξάλλου ότι και στην αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου η νέα οντότητα θα αποκτήσει στην Ελλάδα μερίδιο αγοράς άνω του [30-40 %].
18. Δεύτερον, η ΕΕΑ ισχυρίζεται ότι περιορισμός του ανταγωνισμού μπορεί να προκύψει από τα κάθετα αποτελέσματα της προβλεπόμενης σύμπραξης στις αγορές διύλισης και χονδρικής πώλησης καυσίμων, αμφοτέρως αγορές προηγούμενου σταδίου σε σχέση με τις αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων. Η ΕΕΑ εκτιμά ότι η σχεδιαζόμενη σύμπραξη θα ενισχύσει τη θέση της ΜΟΗ στις αγορές χονδρικής και λιανικής πώλησης καυσίμων, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσης μεταξύ της ΜΟΗ και της Hellenic Petroleum («HP») στην αγορά καυσίμων της Ελλάδας.
19. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η ΕΕΑ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, βάσει προκαταρκτικής ανάλυσης, υφίσταται απειλή επηρεασμού του ανταγωνισμού σε ορισμένες αγορές οι οποίες παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά διακριτών αγορών στην ελληνική επικράτεια. Η ΕΕΑ συμπεραίνει συνεπώς ότι πληρούνται όλοι οι όροι του άρθρου 9 παρ. 2 α) και ζητεί από την Επιτροπή την παραπομπή του συνόλου (ή έστω μέρους) της υπόθεσης. Εναλλακτικά, η ΕΕΑ αιτείται την παραπομπή δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 β), ισχυριζόμενη ότι οι σχετικές αγορές παρουσιάζουν όλες χαρακτηριστικά διακριτών αγορών οριζόμενων στο τοπικό επίπεδο, και ορισμένες από αυτές δεν αποτελούν ενδεχομένως σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς.
20. Στις 4 Μαρτίου 2010, οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι κατ'εξάίρεση αποδέχονται να εκδοθεί η παρούσα απόφαση στην αγγλική γλώσσα.

V ΕΚΤΙΜΗΣΗ

21. Όπως προαναφέρεται, η ΕΕΑ διατύπωσε αίτημα σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 (α) και εναλλακτικά 9 παρ. 2 (β) του κανονισμού περί συγκεντρώσεων, ζητώντας την παραπομπή του συνόλου της κοινοποιηθείσας πράξης με το επιχείρημα ότι η συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε ορισμένες αγορές της Ελληνικής Δημοκρατίας οι οποίες παρουσιάζουν όλες χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς.

22. Η Επιτροπή εκτίμησε στη συνέχεια εάν πληρούνται οι όροι για την παραπομπή με βάση το άρθρο 9 παρ. 2 (α), δηλαδή εάν η συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορές εντός της ελληνικής επικράτειας που παρουσιάζουν όλες χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς.

A. Ορισμός της αγοράς

23. Η προβλεπόμενη συγκέντρωση αφορά τις αγορές επόμενου σταδίου της αλυσίδας αξίας για προϊόντα διύλισης πετρελαίου στην Ελλάδα και συγκεκριμένα: (i) λιανική πώληση καυσίμων (πετρέλαιο ντήζελ, βενζίνη και πετρέλαιο θέρμανσης), (ii) χονδρική πώληση καυσίμων, ιδίως βενζίνης, πετρελαίου ντήζελ, πετρελαίου θέρμανσης και πετρελαίου εσωτερικής καύσης, (iii) πωλήσεις υγραερίου (LPG) χύδην και σε φιάλες και (iv) πωλήσεις ασφάλτου στις οποίες δραστηριοποιούνται αμφότερα τα μέρη. Η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση καλύπτει επίσης τις αγορές παροχής υπηρεσιών εντός αεροσκαφών σε ορισμένα ελληνικά αεροδρόμια μέσω της κοινής επιχείρησης που σκοπεύουν να συστήσουν τα μέρη.
24. Η ΜΟΗ δραστηριοποιείται επίσης στην προμήθεια προϊόντων διύλισης πετρελαίου στις αγορές παράδοσης από το διυλιστήριο/φορτίου, αλλά στο επίπεδο αυτό δεν υφίσταται οριζόντια επικάλυψη καθώς οι ελληνικές επιχειρήσεις της Shell δεν δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά στην Ελλάδα ή στις γειτονικές χώρες.

A.1 Λιανική πώληση καυσίμων (βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης και πετρέλαιο θέρμανσης)

Αγορά προϊόντων

25. Σύμφωνα με το αίτημα παραπομπής της ΕΕΑ, οι δραστηριότητες των μερών επικαλύπτονται στις λιανικές πωλήσεις καυσίμων ιδίως όσον αφορά (i) το πετρέλαιο κίνησης, (ii) τη βενζίνη και (iii) το πετρέλαιο θέρμανσης.
26. Οι λιανικές πωλήσεις καυσίμων (βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης και υγραέριο LPG) περιλαμβάνουν πωλήσεις προς αυτοκινητιστές από πρατήρια καυσίμων με ή άνευ εμπορικό σήμα. Σύμφωνα με την πρακτική που έχει ακολουθήσει στο παρελθόν η Επιτροπή⁶, τα κοινοποιούντα μέρη δηλώνουν ότι οι λιανικές πωλήσεις καυσίμων συνθέτουν τη σχετική αγορά προϊόντος και δεν απαιτείται περαιτέρω διαχωρισμός μεταξύ βενζίνης και πετρελαίου ντήζελ.
27. Στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε, η ΕΕΑ αναφέρεται στη βενζίνη και στο πετρέλαιο κίνησης ως να ανήκαν σε διαφορετικές αγορές προϊόντος. Εν πάση περιπτώσει δεν είναι απαραίτητη η εξαγωγή συμπεράσματος σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος, καθώς η κατάσταση στον ανταγωνισμό είναι σχεδόν η ίδια, συμπεριλαμβανομένων των συνδυασμένων μεριδίων αγοράς των μερών, ανεξάρτητα από το εάν τα δύο καύσιμα εξετάζονται χωριστά ή ως μέρος της ίδιας αγοράς.
28. Το ίδιο σκεπτικό εφαρμόζεται και ως προς το εάν οι λιανικές πωλήσεις υγραερίου αυτοκίνησης LPG πρέπει να εξεταστούν χωριστά από τις λιανικές πωλήσεις βενζίνης και πετρελαίου ντήζελ. Οι πωλήσεις υγραερίου αυτοκίνησης LPG είναι εν

6 Υπόθεση αριθ. M.1383 – Exxon/Mobil, υπόθεση αριθ. M.3516 – Repsol YPF/Shell Portugal, υπόθεση αριθ. M.3291 – Preem / Skandinaviska Raffinaderi.

πάση περιπτώσει αμελητέες στην Ελλάδα και καλύπτουν ποσοστό μικρότερο του 1% της αγοράς λιανικής πώλησης καυσίμων. Ως εκ τούτου, ακόμη και αν ληφθούν υπόψη οι ποσότητες υγραερίου αυτοκίνησης LPG που πωλούνται στην Ελλάδα, η θέση που κατέχει η κάθε επιχείρηση στις αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων θα παρέμενε αμετάβλητη.

29. Σε προηγούμενες αποφάσεις, η Επιτροπή εξέτασε τον περαιτέρω κατακερματισμό της αγοράς λιανικών πωλήσεων καυσίμων σε πωλήσεις εντός του δικτύου των αυτοκινητοδρόμων και εκτός του δικτύου των αυτοκινητοδρόμων⁷. Τα κοινοποιούντα μέρη εκτιμούν ότι η διάκριση αυτή δεν είναι αναγκαία στην εξεταζόμενη υπόθεση. Η άποψή τους επιβεβαιώθηκε από την ΕΕΑ και από την έρευνα στην αγορά. Συνεπώς, η Επιτροπή εκτιμά ότι για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης δεν είναι σκόπιμη η χωριστή αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης συγκέντρωσης στα επίπεδα των πωλήσεων καυσίμων εντός και εκτός των δικτύων αυτοκινητοδρόμων.
30. Στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε η ΕΕΑ προσδιόρισε επίσης μεγάλα μερίδια αγοράς όσον αφορά τις λιανικές πωλήσεις πετρελαίου θέρμανσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αγοράς δεν απέκλεισαν την ύπαρξη χωριστής αγοράς λιανικής πώλησης πετρελαίου θέρμανσης σε αντιδιαστολή με τη χονδρική αγορά. Συνεπώς, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, η αγορά λιανικής πώλησης πετρελαίου θέρμανσης θα θεωρηθεί επίσης ως σχετική αγορά προϊόντος.

Γεωγραφική αγορά

31. Σε προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής, η γεωγραφική αγορά λιανικής πώλησης καυσίμων ορίστηκε ότι έχει εθνική διάσταση⁸. Ωστόσο, επισημάνθηκε επίσης ότι υφίσταται ισχυρό τοπικό στοιχείο στις λιανικές αγορές καυσίμων (επειδή για παράδειγμα οι ιδιοκτήτες οχημάτων προσφεύγουν συνήθως στους πρατήρια καυσίμων της περιοχής τους). Εξάλλου, στον εν λόγω βιομηχανικό τομέα φαίνεται να αποτελεί κοινή πρακτική των προμηθευτών να παρακολουθούν τις τιμές των σταθμών λιανικής πώλησης καυσίμων που βρίσκονται κοντά στους δικούς τους σε συγκεκριμένη χώρα, περιφέρεια ή περιοχή⁹.
32. Παρά το γεγονός αυτό, τα μέρη εκτιμούν ότι η αγορά λιανικής πώλησης καυσίμων έχει εθνική διάσταση λόγω των εκτεταμένων επικαλύψεων στις ζώνες επιρροής των γειτονικών μεμονωμένων πρατηρίων καυσίμων. Σύμφωνα με τα μέρη, ο βαθμός των επικαλύψεων αυτών μπορεί να δρομολογήσει επιπτώσεις «αλυσίδας υποκατάστασης» σε διάφορες ζώνες επιρροής με αποτέλεσμα την επέκταση των ορίων της σχετικής αγοράς κατά τρόπο ώστε να καλύπτονται πολύ ευρύτερες ζώνες και ενδεχομένως όλη η ελληνική επικράτεια. [...].

7 Υπόθεση αριθ. IV/M.1383 – Exxon/Mobil, αιτιολογική σκέψη 437, υπόθεση αριθ. COMP/M.1628 – TotalFina/Elf.

8 Υπόθεση αριθ. IV/M.1383 – Exxon/Mobil, υπόθεση αριθ. COMP/M.3516 – Repsol/Shell Portugal.

9 Αυτό γίνεται συχνά καταρτίζοντας κατάλογο, που καλείται επίσης «δέσμη» ή «εμπορική περιοχή», από σταθμούς που βρίσκονται γύρω από το δικό τους στους οποίους παρακολουθούν τακτικά τις τιμές, και χρησιμοποιούν τις τιμές των εν λόγω γειτονικών ανταγωνιστικών σταθμών για να προσαρμόσουν τις δικές τους τιμές σε ανταγωνιστικά ως προς την περιοχή επίπεδα.

33. Σε αντίθεση με την άποψη των μερών, η ΕΕΑ, σε μια από τις πρόσφατες αποφάσεις της¹⁰, προέβη στην εκτίμηση ότι οι αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων στην Ελλάδα έχουν τοπική διάσταση και αντιστοιχούν στους 54 ελληνικούς νομούς¹¹. Η ίδια θέση διατυπώνεται από την ΕΕΑ και στο παρόν αίτημα παραπομπής. Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΕΑ εκφράζει την ίδια θέση και όσον αφορά τις λιανικές πωλήσεις πετρελαίου θέρμανσης.
34. Σχετικά με το θέμα αυτό, η ΕΕΑ επισημαίνει ότι για να καλύψουν οι επιπτώσεις της «αλυσίδας υποκατάστασης» το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, η επικάλυψη μεταξύ γειτονικών ζωνών επιρροής πρέπει να είναι τόσο εκτεταμένη ώστε ο συνήθης καταναλωτής, ελλείψει εξόδων μετακίνησης, να χρησιμοποιεί οποιοδήποτε πρατήριο σε οιοδήποτε σημείο της χώρας. Η ΕΕΑ δηλώνει αντιθέτως ότι ο ανταγωνισμός φαίνεται να αναπτύσσεται αποκλειστικά σε τοπικό επίπεδο στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας. Ενδεικτικά στοιχεία στήριξης της θέσης αυτής είναι οι πολυάριθμοι αραιοκατοικημένοι νομοί, οι παρατηρούμενες διαφορές στις τιμές μεταξύ διαφόρων νομών και ο αριθμός των νομών με περιορισμένο αριθμό πρατηρίων λιανικής πώλησης καυσίμων, που ενίοτε είναι συγκεντρωμένα σε μικρές περιοχές εντός του νομού. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη της ΕΕΑ, ο ανταγωνισμός μεταξύ των πρατηρίων αναπτύσσεται σε τοπικό επίπεδο.
35. Τούτο, όπως επεσήμανε ακόμη η ΕΕΑ, κατέδειξαν και τα πορίσματά της στο πλαίσιο της προηγούμενης απόφασης στην υπόθεση HP/BP στο πλαίσιο της οποίας διαπιστώθηκε ότι οι λιανικές αγορές καυσίμων είχαν τοπική διάσταση για μια σειρά από λόγους:
- οι εταιρείες εμπορίας καταρτίζουν τις αρχικές ονομαστικές τιμές τιμοκαταλόγου ανά νομό,
 - υφίστανται σημαντικές αποκλίσεις στις τελικές τιμές λιανικής διάθεσης μεταξύ των νομών,
 - παρουσιάζονται σημαντικές διαφορές στα μερίδια αγοράς των εμπλεκόμενων εταιρειών μεταξύ των νομών (πράγμα που παρατηρείται επίσης στην υπό εξέταση συγκέντρωση),
 - λόγω της μορφολογίας του εδάφους της Ελλάδας, ορισμένες περιοχές είναι απομονωμένες (με αποτέλεσμα ο κάτοικος ενός νησιού να μην μπορεί να αγοράσει καύσιμα στην ηπειρωτική χώρα ή σε άλλο νησί χωρίς να καταβάλει σημαντική δαπάνη) ενώ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το μεταφορικό κόστος.
36. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα αγοράς της Επιτροπής αποδέχτηκαν την άποψη της ΕΕΑ ότι υφίστανται τοπικές γεωγραφικές αγορές για τις λιανικές πωλήσεις καυσίμων στην Ελλάδα. Αφετέρου, η εκδήλωση των επιπτώσεων της αλυσίδας υποκατάστασης στους νομούς, η οποία είναι θεωρητικά ευλογοφανής για τουλάχιστον ένα μέρος της ηπειρωτικής χώρας, πρέπει να ελεγχθεί περαιτέρω βάσει συνολικών δεδομένων στο επίπεδο της λιανικής διάθεσης. Συνεπώς, βάσει προκαταρκτικής εκτίμησης η οποία σε κάθε περίπτωση πρέπει να ελεγχθεί περαιτέρω από την ΕΕΑ, φαίνεται να υπάρχουν ενδείξεις που

¹⁰ Υπόθεση ΕΕΑ 465/VI/2009.

¹¹ Ελληνική τοπική διοικητική περιοχή.

κατατείνουν στην ύπαρξη τοπικών αγορών λιανικής πώλησης καυσίμων οι οποίες σύμφωνα με την ΕΕΑ αντιστοιχούν σε κάθε νομό της Ελλάδας.

37. Κατά συνέπεια, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, οι επιπτώσεις της προτεινόμενης συγκέντρωσης στις αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων θα αξιολογηθούν στο επίπεδο των νομών όπως παρουσιάστηκαν και στο αίτημα παραπομπής.

A.2 Χονδρική πώληση καυσίμων (βενζίνη, πετρέλαιο ντήζελ, πετρέλαιο θέρμανσης και πετρέλαιο εσωτερικής καύσης)

Αγορά προϊόντος

38. Σε ευθυγράμμιση με προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής¹², τα κοινοποιούντα μέρη δηλώνουν ότι η χονδρική πώληση καυσίμων συνίσταται σε πωλήσεις που συνήθως εξαρτώνται από τους αποθηκευτικούς χώρους που διαθέτει ο προμηθευτής στο εσωτερικό της χώρας, ενώ η παράδοση των καυσίμων γίνεται μέσω δευτερευόντων δικτύων μεταφορών (γενικά με βυτιοφόρα) στις εγκαταστάσεις των πελατών. Οι πελάτες είναι σε γενικές γραμμές πρατήρια που αντιπροσωπεύουν εμπορικό σήμα ή όχι, ανεξάρτητοι επαναπωλητές, βιομηχανικοί και εμπορικοί καταναλωτές (π.χ. εταιρείες μεταφορών) και δημόσιες υπηρεσίες (νοσοκομεία, ο στρατός κλπ.). Επιπλέον, σε αποφάσεις που έλαβε στο παρελθόν, η Επιτροπή προέβη σε περαιτέρω κατακερματισμό της αγοράς χονδρικής πώλησης μεταξύ των επιμέρους ειδών προϊόντων και συγκεκριμένα (i) μολυβδούχα και αμόλυβδη βενζίνη, (ii) πετρέλαιο ντήζελ, (iii) πετρέλαιο οικιακής χρήσης και (iv) πετρέλαιο εσωτερικής καύσης¹³. Τα προϊόντα αυτά δεν μπορούν να υποκατασταθούν μεταξύ τους όσον αφορά τη ζήτηση, ούτε υπάρχουν δυνατότητες υποκατάστασης όσον αφορά την προσφορά, γεγονός που οφείλεται κυρίως στα διαφορετικά δίκτυα διανομής που απαιτούνται για τα διάφορα προϊόντα¹⁴.
39. Η ΕΕΑ, στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε, βασίζει την ανάλυσή της στους εν λόγω ορισμούς αγοράς προϊόντος οι οποίοι επιβεβαιώθηκαν πλήρως από την έρευνα αγοράς. Συνεπώς, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, οι σχετικές αγορές προϊόντος χονδρικής πώλησης καυσίμων είναι οι τέσσερις κατηγορίες προϊόντων που προσδιορίζονται ανωτέρω (βενζίνη, πετρέλαιο ντήζελ, πετρέλαιο θέρμανσης και πετρέλαιο εσωτερικής καύσης).

Γεωγραφική αγορά

40. Όσον αφορά το γεωγραφικό πεδίο των αγορών χονδρικής πώλησης καυσίμων, η Επιτροπή έκρινε σε προηγούμενες αποφάσεις ότι οι εν λόγω αγορές θα μπορούσαν να καλύπτουν μικρότερο πεδίο από το εθνικό καθώς οι μεταπωλητές και οι τελικοί χρήστες επιδιώκουν την εξοικονόμηση χρημάτων από τα έξοδα μεταφοράς¹⁵.

¹² Υπόθεση αριθ. IV/M.727 – BP/Mobil, υπόθεση αριθ. IV/M.1383 – Exxon/Mobil, υπόθεση αριθ. COMP/M.1859 – ENI/GALP, υπόθεση αριθ. COMP/M.3375 – Statoil/SDS.

¹³ Υπόθεση COMP/M.3516 -Repsol/Shell Portugal

¹⁴ Υπόθεση COMP/M.1628 - TotalFina/Elf.

¹⁵ Υπόθεση αριθ. M.1383 Exxon/Mobil, αιτιολογικές σκέψεις: 443, 445.

Ωστόσο, σε άλλες αποφάσεις, η Επιτροπή έκρινε ότι η γεωγραφική αγορά δύναται να είναι εθνική¹⁶ ή ακόμη περιφερειακή¹⁷ αλλά σε τελική ανάλυση άφησε το ζήτημα αυτό ανοικτό.

41. Τα κοινοποιούντα μέρη ισχυρίζονται ότι η σχετική γεωγραφική αγορά μπορεί να καλύπτει τουλάχιστον το σύνολο της χώρας παρά το γεγονός ότι τα προϊόντα διανέμονται κυρίως σε υποεθνικό επίπεδο καθώς υπάρχουν επικαλυπτόμενες περιοχές διανομής που, μέσω των αποτελεσμάτων της αλυσίδας υποκατάστασης (παρόμοια με εκείνη που επηρεάζει ενδεχομένως τις αγορές λιανικής) καταδεικνύουν εθνική αγορά. Επιπλέον, τα μέρη ισχυρίζονται ότι τα εν λόγω αποτελέσματα της αλυσίδας υποκατάστασης μεταξύ ζωνών επιρροής υφίστανται και σε σχέση με τα νησιά λόγω των ρυθμίσεων διακίνησης μεταξύ ιδιοκτητών υποδομών και (άλλων) εταιρειών εμπορίας, που παρέχουν σε εταιρείες εμπορίας τη δυνατότητα πρόσβασης σε προμήθειες από τερματικό σταθμό ανεξάρτητα από το σε ποιον ανήκει ο τελευταίος. Συνεπώς, τα μέρη καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ακόμα και εάν ληφθούν υπόψη τα νησιά, οι δυνατότητες υποκατάστασης της προσφοράς ενισχύουν τη θέση ότι οι αγορές χονδρικής είναι εθνικής διάστασης.
42. Τα επιχειρήματα των μερών επιβεβαιώθηκαν από τους συμμετέχοντες στην έρευνα αγοράς παρόλο που ορισμένοι επεσήμαναν επίσης το γεγονός ότι τα έξοδα μεταφοράς για τις παραδόσεις καυσίμων στα νησιά είναι σε γενικές γραμμές υψηλότερα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα για την ηπειρωτική χώρα. Εξάλλου, η ΕΕΑ, στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε, αναφέρεται στις αγορές χονδρικής πώλησης καυσίμων ως αγορές εθνικής διάστασης. Συνεπώς, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, οι αγορές χονδρικής πώλησης εκτιμώνται κατά κύριο λόγο ως εθνικής διάστασης.

A.3 Πωλήσεις υγραερίου LPG

Αγορά προϊόντος

43. Το υγραέριο είναι μείγμα αερίων που μπορεί να πωληθεί είτε σε φιάλες είτε χύδην. Οι φιάλες πωλούνται συνήθως για οικιακή χρήση ή σε άλλες επιχειρήσεις (όπως ξενοδοχεία) ενώ το υγραέριο χύδην πωλείται κυρίως σε βιομηχανικούς πελάτες. Η Επιτροπή έλεγξε προγενέστερα την αγορά υγραερίου με βάση τον κατακερματισμό μεταξύ προμήθειας υγραερίου χύδην και προμήθειας εμφιαλωμένου υγραερίου (δηλ. φιάλες και δοχεία)¹⁸. Ωστόσο, τα μέρη εκτιμούν ότι ο εν λόγω κατακερματισμός δεν είναι ορθός.
44. Από τα αποτελέσματα της έρευνας αγοράς προκύπτει ότι ο περαιτέρω κατακερματισμός των χονδρικών πωλήσεων υγραερίου σε πωλήσεις υγραερίου εμφιαλωμένου και χύδην φαίνεται να είναι ορθός στην εξεταζόμενη υπόθεση. Σύμφωνα με ορισμένους συμμετέχοντες στην έρευνα, έκαστο από τα εν λόγω προϊόντα απαιτεί ειδική υποδομή. Κατά την έννοια αυτή, η μετατροπή της

¹⁶ Υπόθεση αριθ. COMP/M.3375 – Statoil/SDS, υπόθεση αριθ. COMP/M.3543 – PKN Orlen/Unipetrol, υπόθεση αριθ. COMP/M.3516 – Repsol/Shell Portugal, COMP/M.5005 – Galp Energia/ExxonMobil Iberia.

¹⁷ Υπόθεση αριθ. M.3291 Preem/ Skandinaviska Raffinaderi, αιτιολογικές σκέψεις: 16 και 17.

¹⁸ Υπόθεση COMP/M.5005 –Galp Energia/ExxonMobil Iberia.

χονδρικής πώλησης υγραερίου χύδην σε αντίστοιχη πώληση εμφιαλωμένου υγραερίου θα απαιτούσε ορισμένες επενδύσεις, όπως κατασκευή μονάδας εμφιάλωσης καθώς και τη σύνδεση της μονάδας αυτής με την εγκατάσταση της χύδην προμήθειας του αερίου. Επιπλέον, ορισμένοι ανταγωνιστές δήλωσαν ότι όσον αφορά τη ζήτηση, η υποκατάσταση μεταξύ εμφιαλωμένου και χύδην υγραερίου περιορίζεται από τις διαφορετικές απαιτήσεις των πελατών και τα είδη των συμβάσεων (το υγραέριο χύδην βασίζεται συνήθως σε μακροπρόθεσμες συμβάσεις, ενώ το εμφιαλωμένο υγραέριο πωλείται στην τιμή που ισχύει τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή). Ωστόσο, ορισμένοι επεσήμαναν ότι για αμφότερες τις μορφές (χύδην και σε φιάλες) ενδέχεται να απαιτούνται οι ίδιες διευκολύνσεις αποθήκευσης και μεταφοράς.

45. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, το ζήτημα του ορισμού της αγοράς μπορεί να μείνει ανοικτό καθώς οποιοσδήποτε εναλλακτικός ορισμός της αγοράς δεν θα μετέβαλε την εκτίμηση από την άποψη του ανταγωνισμού.

Γεωγραφική αγορά

46. Η Επιτροπή έκρινε κατά το παρελθόν ότι οι αγορές υγραερίου έχουν ενδεχομένως εθνική διάσταση¹⁹. Η εκτίμηση αυτή βασίστηκε στο γεγονός ότι η πραγματική περιοχή εξυπηρέτησης μιας εγκατάστασης υγραερίου ανέρχεται περίπου σε 200 έως 300 χιλιόμετρα με επικαλυπτόμενες ζώνες εμπορίας και εγκαταστάσεις αποθήκευσης ή εμφιάλωσης²⁰. Τα μέρη συμμερίζονται την άποψη αυτή. Επιπλέον, ισχυρίζονται ότι τα νησιά δεν συνιστούν διακριτές γεωγραφικές αγορές σε σχέση με την ηπειρωτική Ελλάδα, δεδομένου ότι το υγραέριο αποστέλλεται στα νησιά με πορθμεία, και, συνεπώς, σε περίπτωση μονομερούς αύξησης τιμής από έναν προμηθευτή σε συγκεκριμένο νησί, άλλοι προμηθευτές θα μπορούσαν εύκολα να αυξήσουν τις προμήθειές τους από την ηπειρωτική χώρα προς το νησί αυτό χωρίς σημαντικές πρόσθετες δαπάνες. Η έρευνα αγοράς δεν αμφισβήτησε την εθνική διάσταση της αγοράς λιανικής πώλησης υγραερίου. Ωστόσο, ορισμένοι συμμετέχοντες υπογράμμισαν ότι η μεταφορά υγραερίου στα νησιά συνεπάγεται υψηλό κόστος για όλες τις εταιρείες. Επιπλέον, τα έξοδα μεταφοράς υγραερίου φαίνεται να είναι διαφορετικά από το ένα νησί στο άλλο.
47. Συνεπώς, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, εκτιμάται ότι οι αγορές λιανικής πώλησης υγραερίου έχουν ως επί το πλείστον εθνική διάσταση.

¹⁹ Βλέπε υπ COMP/M.1628 *TotalFina/Elf*.

²⁰ Υποθέσεις COMP/M.1628 –*TotalFina/Elf* και COMP/M.3664 –*Repsol Butano/Shell Gass (LPG)*.

A.4 Πωλήσεις ασφάλτου

Αγορά προϊόντος

48. Η άσφαλτος προέρχεται από βαρέα αποστάγματα της διύλισης του αργού πετρελαίου και χρησιμοποιείται κυρίως στην παραγωγή ασφάλτων εν γένει²¹. Επιπλέον πρόκειται για προϊόν που απαιτεί εντατική υλικοτεχνική υποστήριξη καθώς πρέπει να διατηρείται και να παραδίδεται στους τελικούς χρήστες σε υψηλή θερμοκρασία (130-140°C). Αντίστοιχα, η αποθήκευση της ασφάλτου μπορεί να γίνει μόνο σε ειδικές δεξαμενές αποθήκευσης στις οποίες το προϊόν διατηρείται σε θερμοκρασίες άνω των 130°C.
49. Σε προηγούμενες αποφάσεις, η Επιτροπή έκρινε ότι η άσφαλτος πρέπει να διακρίνεται από άλλα προϊόντα διύλισης του πετρελαίου με βάση τα χαρακτηριστικά της και τη συγκεκριμένη τελική χρήση²². Επίσης, στο παρελθόν η Επιτροπή έκρινε ότι όλα τα είδη ασφάλτου συνιστούν μία ενιαία αγορά, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη τη δυνατότητα υποκατάστασης της προσφοράς. Τα μέρη συμφωνούν με την προσέγγιση αυτή. Επίσης, η έρευνα αγοράς κατέδειξε ότι η αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αγορά ενός προϊόντος ανεξαρτήτως του εξεταζόμενου είδους ασφάλτου και να θεωρείται διακριτή από τις αγορές άλλων προϊόντων διύλισης πετρελαίου.
50. Συνεπώς, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, η αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου πρέπει να θεωρείται ως σχετική αγορά προϊόντος.

Γεωγραφική αγορά

51. Σε προηγούμενες αποφάσεις, η Επιτροπή δεν έχει ορίσει ποτέ τις αγορές ασφάλτου ως ευρύτερες της εθνικής, αλλά ανέλυσε εάν το γεωγραφικό πεδίο των εν λόγω αγορών ήταν ενδεχομένως πιο περιορισμένο από το εθνικό (χωρίς να καταλήγει σε συμπέρασμα για τον ορισμό της αγοράς)²³.
52. Τα μέρη επισημαίνουν ότι η πρόοδος στην τεχνολογία κατασκευής των δεξαμενών ασφάλτου συνέβαλε στην αύξηση των αποστάσεων στις οποίες μπορεί να μεταφερθεί το προϊόν και για το λόγο αυτό υποστηρίζουν ότι η άσφαλτος μπορεί σε γενικές γραμμές να χρησιμοποιηθεί σε ακτίνα τουλάχιστον 300 έως 1000 χιλιομέτρων (αναλόγως της θερμοκρασίας της ασφάλτου κατά τη φόρτωση καθώς και της εξωτερικής θερμοκρασίας). Λαμβανομένων υπόψη των επικαλύψεων στις ζώνες που εξυπηρετούνται από ορισμένα διυλιστήρια και αποθήκες στη βάση ελάχιστης ακτίνας 300 χιλιομέτρων, καθώς και της ενιαίας τιμής (προ των εξόδων μεταφοράς), τα μέρη υποστηρίζουν ότι η γεωγραφική αγορά πρέπει να θεωρείται ότι έχει εθνική διάσταση.

²¹ Χρησιμοποιείται επίσης από άλλες βιομηχανίες (βιομηχανική άσφαλτος), όπως η βιομηχανία κατασκευών (κατασκευή υδατοστεγών φραγμάτων και υλικού μόνωσης στεγών) και η χαρτοβιομηχανία.

²² Βλέπε π.χ. υποθέσεις COMP/M.2533 – BP/EON, παράγραφος 28. COMP/M. 727 – BP/Mobil παράγραφος 31., COMP/M.1464 – Total/Petrofina, παράγραφος 18., COMP/M.3516 – Repsol Ypf/Shell Portugal, παράγραφος 13, COMP/M.3543 – PKN Orlen/Unipetrol, παράγραφος 21-20.

²³ Υποθέσεις COMP/M.3516 – Repsol Ypf/Shell Portugal, παρ. 13. COMP/M.2533 – BP/EON παρ. 43.

53. Σχετικά με αυτό, τα επιχειρήματα των μερών επιβεβαιώθηκαν από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα αγοράς. Επιπλέον, ορισμένοι συμμετέχοντες επεσήμαναν ότι τα έξοδα μεταφοράς ασφάλτου στα νησιά είναι γενικά μεγαλύτερα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στην ηπειρωτική χώρα.
54. Συνεπώς, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, η αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου πρέπει να θεωρείται ότι έχει ως επί το πλείστον εθνική διάσταση.

A.5 Πωλήσεις αεροπορικού καυσίμου

Αγορά προϊόντος

55. Το αεροπορικό καύσιμο είναι καύσιμο τύπου κηροζίνης που χρησιμοποιείται για την τροφοδότηση των μηχανών αεριοθωμένων αεροσκαφών. Σε προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής²⁴, η αγορά του αεροπορικού καυσίμου θεωρήθηκε διακριτή από άλλες αγορές προϊόντων διύλισης πετρελαίου.
56. Οι αγορές αεροπορικού καυσίμου χαρακτηρίζονται από σύστημα διανομής σε δύο επίπεδα. Στο ανώτερο επίπεδο της αλυσίδας προσφοράς, τα καύσιμα αεριοθωμένων πωλούνται στην αγορά παράδοσης από διυλιστήριο - ορισμένες φορές άμεσα στο χώρο αποθήκευσης του πελάτη - σε χονδρεμπόρους και άλλες εταιρείες πετρελαίου αλλά και σε αεροπορικές εταιρείες οι οποίες έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες υποδομές μεταφοράς και αποθήκευσης. Στο χαμηλότερο επίπεδο της αλυσίδας προσφοράς, το καύσιμο αεριοθωμένων προμηθεύεται από αεροδρόμιο σε αεροπλάνα, σε γενικές γραμμές βάσει συμφωνίας προμήθειας με αεροπορικές εταιρείες.
57. Δεν υφίστανται ειδικές περιστάσεις που θα υπαγόρευαν στην Επιτροπή να αναθεωρήσει τον εν λόγω ορισμό αγοράς για την παρούσα υπόθεση.

Γεωγραφική αγορά

58. Η Επιτροπή έχει ορίσει στο παρελθόν τις γεωγραφικές αγορές για υπηρεσίες εντός αεροσκαφών ως τοπικής διάστασης, δηλ. στη βάση συγκεκριμένων αεροδρομίων²⁵. Τα μέρη και η ΕΕΑ συμερίζονται την άποψη αυτή.
59. Δεν υφίστανται ειδικές περιστάσεις που θα υπαγόρευαν στην Επιτροπή να αναθεωρήσει για την παρούσα υπόθεση τον ορισμό της εν λόγω γεωγραφικής αγοράς.

B. Εκτίμηση δύναμει του άρθρου 9 παρ. 2 (α)

60. Δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 (α), η Επιτροπή εκτιμά εάν μία συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε μια αγορά εντός κράτους μέλους η οποία παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά της διακριτής αγοράς. Εάν πληρούνται τα κριτήρια αυτά, η Επιτροπή δύναται να ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια όσον αφορά την παραπομπή της υπόθεσης.

²⁴ Υπόθεση COMP/ M.3110 – OMV / BP (Southern Germany package), παρ. 17.

²⁵ Υπόθεση COMP M.1383 – Exxon/Mobil και υπόθεση COMP/M.3110 – OMV/BP (Southern Germany Package).

B.1 Λιανική πώληση καυσίμων

Διακριτή αγορά

61. Όπως προαναφέρεται, η γεωγραφική διάσταση των λιανικών αγορών καυσίμων φαίνεται να ορίζεται τοπικά και να αντιστοιχεί πιθανά σε ένα από τους 54 νομούς της Ελλάδας που σύμφωνα με την ΕΕΑ αποτελούν τις σχετικές γεωγραφικές αγορές. Σε κάθε περίπτωση, η γεωγραφική αγορά δεν μπορεί να είναι ευρύτερη της εθνικής.
62. Συνεπώς μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι λιανικές αγορές καυσίμων αποτελούν αγορές ευρισκόμενες εντός κράτους μέλους που παρουσιάζουν όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς.

Επίπτωση στον ανταγωνισμό

63. Η ΕΕΑ ισχυρίζεται ότι η συγκέντρωση θα επηρεάσει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 9 παρ. 2 (α) στην Ελλάδα καθώς μετά την απόκτηση των πρατηρίων της Shell, η ΜΟΗ θα ενισχύσει σημαντικά τη θέση της αποκτώντας μερίδιο αγοράς άνω του [30-40%] στους διάφορους ελληνικούς νομούς.
64. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕΑ, στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε, απαριθμεί ως ιδιαίτερα παραδείγματα γεωγραφικών αγορών που πλήττονται από τη σχεδιαζόμενη συγκέντρωση, τους ελληνικούς νομούς στους οποίους το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των δραστηριοτήτων των μερών υπερβαίνει το [30-40%] στις αγορές λιανικής πώλησης (i) βενζίνης, (ii) πετρελαίου ντήζελ και (iii) πετρελαίου θέρμανσης.
65. Βάσει των παραδειγμάτων αυτών και των πληροφοριών που επισυνάπτονται στο αίτημα παραπομπής διακρίνονται τα ακόλουθα συνδυασμένα μερίδια αγοράς:

Συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των Shell και Avin²⁶

Νομοί	Βενζίνη	Πετρέλαιο ντίζελ	Βενζίνη και πετρέλαιο ντίζελ συνδυασμένα	Πετρέλαιο θέρμανσης
Ιωαννίνων	40-50%	30-40%	40-50%	40-50%
Κεφαλονιάς	50-60%	50-60%	50-60%	50-60%
Αχαΐας	30-40%	30-40%	30-40%	
Ευρυτανίας	30-40%	30-40%	30-40%	
Ζακύνθου	30-40%	30-40%	30-40%	40-50%
Κορινθίας	30-40%	30-40%	30-40%	30-40%
Πρεβέζης				30-40%

66. Τα ανωτέρω αριθμητικά στοιχεία για τη βενζίνη αντιστοιχούν στα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τα μέρη στην Επιτροπή. Ανάλογα αριθμητικά στοιχεία για το πετρέλαιο ντίζελ και τη βενζίνη προέκυψαν κατά την έρευνα αγοράς που διενήργησε η Επιτροπή όσον αφορά τους νομούς που προσδιόρισε η ΕΕΑ. Επιπλέον, από την έρευνα αγοράς της Επιτροπής προέκυψε ότι το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των μερών υπερβαίνει το [20-30%] σε ορισμένους άλλους νομούς (π.χ. Πρεβέζης, Λευκάδας).
67. Με βάση μια προκαταρκτική ανάλυση, μπορεί συνεπώς να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις αγορές λιανικής πώλησης βενζίνης, πετρελαίου θέρμανσης και πετρελαίου κίνησης τουλάχιστον στους νομούς εκείνους της Ελλάδας όπου τα συνδυασμένα μερίδια αγοράς των μερών είναι 30-50%, στη βάση προσωρινά ορισθείσας στο επίπεδο αυτό αγοράς. Για να στηρίξει τον εν λόγω ισχυρισμό, η ΕΕΑ επεσήμανε επίσης ότι υπάρχουν διάφορα εμπόδια για την είσοδο στις αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων στην Ελλάδα, που οφείλονται για παράδειγμα στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες εφοδιασμού κατά την εισαγωγή καυσίμων και στην περιορισμένη διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων αποθήκευσης.

B.2 Χονδρική πώληση καυσίμων (βενζίνη, πετρέλαιο ντίζελ, πετρέλαιο θέρμανσης και πετρέλαιο εσωτερικής καύσης)

Διακριτή αγορά

68. Όπως προαναφέρεται, οι αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων στην Ελλάδα φαίνεται να είναι ως επί το πλείστον εθνικής διάστασης. Συνεπώς

²⁶ Η Avin είναι η εταιρεία εμπορίας της MOH.

αντιπροσωπεύουν αγορές ευρισκόμενες εντός κράτους μέλους οι οποίες παρουσιάζουν όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς.

Επίπτωση στον ανταγωνισμό

69. Η ΜΟΗ θα καταστεί μετά την πράξη συγκέντρωσης η δεύτερη μεγαλύτερη επιχείρηση της αγοράς λιανικής πώλησης καυσίμων μετά την ΗΡ (με μερίδιο αγοράς από [10-20] έως [20-30] % ανάλογα με το καύσιμο) σε εκάστη των αγορών προϊόντων που προσδιορίζονται ανωτέρω (βενζίνη, πετρέλαιο ντίζελ, πετρέλαιο θέρμανσης και πετρέλαιο εσωτερικής καύσης), ενώ είναι σαφές ότι όλοι οι υπόλοιποι ανταγωνιστές θα διατηρήσουν μικρότερα μερίδια αγοράς. Τα συνδυασμένα μερίδια αγοράς των μερών στη χονδρική πώληση δεν παρέχουν πλήρεις ενδείξεις για τη θέση της νέας οντότητας στην αγορά. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη στα πλαίσια αυτά είναι ότι (i) η ΜΟΗ είναι η μία εκ των δύο πλήρως καθετοποιημένων εταιρειών πετρελαίου στην Ελλάδα (μαζί με την ΗΡ) και (ii) οι ανταγωνιστές των μερών σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής καλύπτουν σχεδόν όλες τις ανάγκες τους σε καύσιμα από τα ελληνικά διυλιστήρια. Πράγματι, το διυλιστήριο της ΜΟΗ ικανοποιεί το [20-30]- [30-40] % της ζήτησης καυσίμων σε εθνικό επίπεδο.
70. Επιπλέον, η ΕΕΑ ισχυρίζεται ότι οι αγορές καυσίμων στην Ελλάδα παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο κάθετης ολοκλήρωσης όπως αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι περισσότερες από τις εταιρείες τροφοδοσίας που δραστηριοποιούνται στο επίπεδο της χονδρικής πώλησης αναπτύσσουν δραστηριότητα και στις αγορές επόμενου σταδίου της λιανικής πώλησης καυσίμων. Κατά συνέπεια, η παγίωση της παρουσίας της ΜΟΗ στο επόμενο στάδιο, όπως προβλέπεται από την προτεινόμενη συγκέντρωση, θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στα δικά της κίνητρα καθώς και στα κίνητρα της ΗΡ να ανταγωνιστούν στην αγορά προηγούμενου σταδίου της χονδρικής πώλησης καυσίμων.
71. Όπως επισημαίνει η ΕΕΑ στο αίτημα παραπομπής που διατύπωσε, ενδέχεται συνεπώς να προκύψει απειλή για τον ανταγωνισμό από τις κάθετες επιπτώσεις της σχεδιαζόμενης συγκέντρωσης σε ό,τι αφορά τις αγορές χονδρικής πώλησης καυσίμων. Σε σχέση με αυτό, η ΕΕΑ εκτιμά ότι η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση θα ενισχύσει τη θέση της ΜΟΗ στις αγορές χονδρικής πώλησης καυσίμων στις οποίες η ΗΡ κατέχει επί του παρόντος ηγετική θέση (διαθέτει μαζί με την ΜΟΗ μερίδιο αγοράς 50-60%). Συνεπεία της αλλαγής αυτής στη διάρθρωση της αγοράς, η ΜΟΗ και η ΗΡ ενδέχεται να έχουν αυξημένα κίνητρα να αμβλύνουν τον ανταγωνισμό τους στις αγορές καυσίμων προηγούμενου σταδίου, χονδρικής πώλησης και παράδοσης από το διυλιστήριο. Επιπλέον, δεδομένου του τοπικού χαρακτήρα του ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής πώλησης, δεν μπορεί να αποκλειστεί μια αυξημένη πιθανότητα συντονισμού στις εν λόγω αγορές, ιδίως στις περιοχές όπου η συγκέντρωση θα τροποποιήσει σημαντικά τη διάρθρωση της αγοράς. Οι ειδικές αυτές πτυχές της σχεδιαζόμενης συγκέντρωσης επεξηγούνται περαιτέρω στη συνέχεια.
72. Με βάση μια προκαταρκτική ανάλυση, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει επίσης σημαντικά τον ανταγωνισμό στις αγορές χονδρικής πώλησης των διαφόρων καυσίμων με βάση την αυξημένη ισχύ στην αγορά της ΜΟΗ τόσο στο επίπεδο της λιανικής όσο και της χονδρικής διάθεσης. Ο κίνδυνος για αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις της πράξης ως αποτέλεσμα του πιθανού συντονισμού μεταξύ ΜΟΗ και ΗΡ θα εξαρτηθεί μεταξύ

άλλων από τη διαθεσιμότητα εναλλακτικής πηγής προμήθειας για τους έλληνες χονδρεμπόρους πέραν των διυλιστηρίων της HP και της MOH και ενδεχομένως από την τάση για συντονισμό που υπήρχε ήδη πριν από τη σχεδιαζόμενη σύμπραξη στην αγορά παράδοσης από το διυλιστήριο ή/και στη χονδρική αγορά καυσίμων.

B.3 Πωλήσεις υγραερίου LPG

Διακριτή αγορά

73. Όπως προαναφέρεται, η αγορά χονδρικής πώλησης υγραερίου στην Ελλάδα φαίνεται να έχει ως επί το πλείστον εθνική διάσταση. Συνεπώς, αντιπροσωπεύει μια αγορά εντός κράτους μέλους που παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς.

Επίπτωση στον ανταγωνισμό

74. Στην αγορά χονδρικής πώλησης υγραερίου, η νέα οντότητα θα κατέχει συνδυασμένο μερίδιο αγοράς [20-30] % μετά την πράξη συγκέντρωσης (MOH [5-10] %, Shell [20-30] %), καθιστάμενη η δεύτερη σημαντικότερη επιχείρηση στην αγορά υγραερίου. Οι κύριοι ανταγωνιστές στην αγορά αυτή είναι η Petrogas, με μερίδιο αγοράς [30-40] %, ακολουθούμενη από την EKO²⁷/BP, με [10-20] %. Σε περίπτωση περαιτέρω κατακερματισμού της χονδρικής αγοράς υγραερίου σε αγορές εμφιαλωμένου και χύδην υγραερίου, τα μερίδια αγοράς των μερών θα ήταν παρόμοια ([20-30] % για το εμφιαλωμένο υγραέριο και [20-30] % για το υγραέριο χύδην σε εθνικό επίπεδο).
75. Με βάση την προκαταρκτική ανάλυση της Επιτροπής δεν προκύπτει απειλή για τον ανταγωνισμό στην αγορά χονδρικής πώλησης υγραερίου στην Ελλάδα. Ωστόσο, εναπόκειται στην ΕΕΑ να διενεργήσει έρευνα στην αγορά αυτή εφόσον το κρίνει απαραίτητο για τη διαμόρφωση της δικής της εκτίμησης.

B.4 Πωλήσεις ασφάλτου

Διακριτή αγορά

76. Όπως προαναφέρεται, η αγορά πώλησης ασφάλτου στην Ελλάδα φαίνεται να έχει ως επί το πλείστον εθνική διάσταση. Συνεπώς, αντιπροσωπεύει αγορά ευρισκόμενη σε κράτος μέλος η οποία παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς.

Επίπτωση στον ανταγωνισμό

77. Η MOH, μετά την πράξη συγκέντρωσης, θα καταστεί η ηγετική επιχείρηση στην αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου, με μερίδιο αγοράς [30-40] %. Στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιούνται και άλλοι ανταγωνιστές αλλά τα μερίδιά τους σε εθνικό επίπεδο είναι πολύ χαμηλότερα: μεταξύ άλλων²⁸Netoil ([10-20] %), EKO/HP ([10-20]%), Atlantis ([10-20]%) και Bitoumina ([0-5] %). Επιπλέον, η MOH

²⁷ Η EKO είναι η κατάντη επιχείρηση της HP.

²⁸ Με βάση τις εκτιμήσεις των μερών.

διαθέτει ένα από τα δύο διυλιστήρια ασφάλτου στην Ελλάδα και, σύμφωνα με τα μέρη, στην Ελλάδα δεν πραγματοποιούνται εισαγωγές ασφάλτου δεδομένου ότι οι δαπάνες που συνδέονται με τη μεταφορά του εν λόγω προϊόντος είναι ιδιαίτερα υψηλές.

78. Η ΕΕΑ επισημαίνει στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε ότι ο ανταγωνισμός μπορεί να απειληθεί μετά τη συγχώνευση από τα μερίδια που κατέχει η ενοποιημένη οντότητα στην αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου. Επιπλέον, η πράξη θα επηρεάσει το επίπεδο συγκέντρωσης της αγοράς ασφάλτου όπως προκύπτει από τον δείκτη HHI²⁹ (2194 μετά την πράξη συγκέντρωσης). Πράγματι, μετά την απόκτηση των δραστηριοτήτων της Shell από την ΜΟΗ, στην αγορά ασφάλτου θα δραστηριοποιούνται μόνο πέντε εταιρείες από τις οποίες οι 4 μόνο θα έχουν σημαντική παρουσία.
79. Με βάση μια προκαταρκτική ανάλυση μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η συγκέντρωση απειλεί σημαντικά τον ανταγωνισμό στην αγορά χονδρικής πώλησης ασφάλτου.

B.5 Πωλήσεις αεροπορικού καυσίμου

Διακριτή αγορά

80. Όπως έχει ήδη εξηγηθεί, οι αγορές παροχής υπηρεσιών εντός αεροσκαφών έχουν τοπική διάσταση (χωριστά το κάθε αεροδρόμιο)· συνεπώς αντιπροσωπεύουν αγορές εντός της Ελλάδας που παρουσιάζουν όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς.

Επίπτωση στον ανταγωνισμό

81. Η ΕΕΑ, στο αίτημα παραπομπής που υπέβαλε, επισημαίνει ότι πριν από τη σχεδιαζόμενη συγκέντρωση, η ΜΟΗ δεν είχε πλέον παρουσία στις αγορές υπηρεσιών εντός αεροσκαφών στα ελληνικά αεροδρόμια³⁰ ενώ, μετά την πράξη συγκέντρωσης, η ΜΟΗ θα δραστηριοποιείται μέσω της κοινής της επιχείρησης με τη Shell σε 18 ελληνικά αεροδρόμια, σε πολλά από τα οποία το μερίδιο αγοράς της κοινής επιχείρησης αναμένεται να υπερβεί το [20-30] %. Η ΜΟΗ είναι το ένα από τα δύο συνολικά διυλιστήρια αεροπορικού καυσίμου που υπάρχουν στην Ελλάδα και σύμφωνα με την ΕΕΑ οι εισαγωγές του εν λόγω καυσίμου στην Ελλάδα είναι περιορισμένες.
82. Με βάση την προκαταρκτική ανάλυση της Επιτροπής, δεν φαίνεται να προκύπτουν απειλές για τον ανταγωνισμό στις αγορές παροχής υπηρεσιών εντός αεροσκαφών στα ελληνικά αεροδρόμια. Ωστόσο, εναπόκειται στην ΕΕΑ να ερευνήσει την εν λόγω αγορά εφόσον το κρίνει απαραίτητο για τη διαμόρφωση της δικής της εκτίμησης.

²⁹ Ο δείκτης HHI μετρά το επίπεδο συγκέντρωσης μιας αγοράς.

³⁰ Η Avin ανέπτυξε δραστηριότητα τροφοδοσίας αεροπορικού καυσίμου σε 4 ελληνικά αεροδρόμια μέσω κοινής επιχείρησης μεταξύ της Avin και της Chevron («HAFCO»). Στις 11 Δεκεμβρίου 2009 όλες οι μετοχές που διέθετε η Avin στη HAFCO πωλήθηκαν σε τρίτο μέρος με την επωνυμία Corsewall Trading Limited μετά την έγκριση της πράξης από την ΕΕΑ στις 9 Δεκεμβρίου 2009.

B.6 Κίνδυνοι συντονισμού

83. Η ΕΕΑ επισημαίνει στην επιστολή με την οποία ζητεί την παραπομπή ότι η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση μπορεί να έχει επιπτώσεις στον ανταγωνισμό όχι μόνο στις αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων μέσω της σύστασης ενοποιημένης οντότητας που εξυπηρετεί μεγάλο ποσοστό καταναλωτών σε συγκεκριμένες περιοχές, αλλά και λόγω της εδραίωσης της κάθετης δομής της ΜΟΗ. Η επέκταση της παρουσίας της ΜΟΗ στην αγορά λιανικής, που αποτελεί αγορά επόμενου σταδίου, θα μπορούσε κατά τη γνώμη της ΕΕΑ να έχει επιπτώσεις και στις αγορές προηγούμενου σταδίου της διύλισης και της χονδρικής πώλησης καυσίμων, μεταβάλλοντας τα κίνητρα ανταγωνισμού της ΜΟΗ και του βασικού της αντιπάλου της ΗΡ. Οι πιθανές αντιανταγωνιστικές πρακτικές μπορούν να προκύψουν στις αγορές προηγούμενου σταδίου ιδίως λόγω του γεγονότος ότι η ΗΡ και η ΜΟΗ αποτελούν επί του παρόντος τις μόνες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διύλισης σε όλη την Ελλάδα.
84. Στο επίπεδο της παράδοσης από το διυλιστήριο το οποίο αποτελεί προηγούμενο στάδιο σε σχέση με την αγορά χονδρικής πώλησης, πράγματι αναπτύσσουν δραστηριότητα μόνο η ΗΡ και η ΜΟΗ με την τελευταία να κατέχει μερίδιο το οποίο εκτιμάται από τα μέρη - σε εθνική βάση - από [20-30] έως [30-40] % ανάλογα με το είδος του καυσίμου. Όπως ισχυρίζονται τα μέρη, ακόμη και αν η εν λόγω αγορά περιελάμβανε τις γειτονικές χώρες δεδομένου ότι η χωρητικότητα των αποθηκευτικών χώρων στην Ελλάδα φαίνεται να επιτρέπει εισροές ξένου διυλισμένου πετρελαίου, οι έλληνες επιχειρηματίες λιανικής πώλησης φαίνεται να βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά στα τοπικά διυλιστήρια για τις εισροές τους.
85. Η πραγματική δυνατότητα για να συντονίσουν η ΗΡ και η ΜΟΗ τις στρατηγικές τους, είτε ορίζοντας μια περισσότερο από ανταγωνιστική τιμή είτε μειώνοντας από κοινού τον εφοδιασμό ανεξάρτητων χονδρεμπόρων, εξαρτάται από σειρά προϋποθέσεων. Πρώτον, οι συντονιζόμενες επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να ελέγχουν η μία τη συμπεριφορά της άλλης. Επιπλέον, ο συντονισμός πρέπει να είναι διατηρήσιμος, δηλαδή αμφότερες οι επιχειρήσεις, ενόψει των αντιποίνων του άλλου, πρέπει να κρίνουν προτιμητέο να συμμετέχουν σε μια κοινή στρατηγική παρά να παρεκκλίνουν από αυτή, αξιοποιώντας τα βραχυπρόθεσμα κέρδη από τη διεύρυνση της παραγωγής ως αποτέλεσμα της παρέκκλισης³¹. Εάν οι αγορές πωλήσεων καυσίμων στο επίπεδο της παράδοσης από το διυλιστήριο διέθεταν ήδη τα εν λόγω χαρακτηριστικά και κατά συνέπεια η συγκέντρωση πρόκειται να ενισχύσει προϋπάρχοντα συντονισμό, ίχνη του συντονισμού αυτού θα πρέπει να βρεθούν στην παρελθούσα συμπεριφορά των ΜΟΗ και ΗΡ. Τέλος, η πραγματική δυνατότητα των χονδρεμπόρων να εξασφαλίσουν ανταγωνιστικές τιμές για τις εισροές τους από άλλες πηγές θα καθιστούσε λιγότερο πιθανή μια συμφωνία στην αγορά προηγούμενου σταδίου. Ωστόσο, με βάση τις πληροφορίες που συγκέντρωσε η Επιτροπή φαίνεται ότι η πρόσβαση σε άλλες πηγές εφοδιασμού εκτός των ελληνικών διυλιστηρίων είναι επί του παρόντος πολύ περιορισμένη.
86. Όπως επισημαίνει η ΕΕΑ, η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση μπορεί να έχει αντιανταγωνιστικές συνέπειες και στο επίπεδο της χονδρικής πώλησης. Στην εν

³¹ Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. Τμήμα Γ: Συντονισμένα αποτελέσματα. ΕΕ C 265 της 18ης Οκτωβρίου 2009, σ. 6.

λόγω αγορά, η νέα οντότητα θα κατέχει τη δεύτερη θέση μετά την ΗΡ στην Ελλάδα. Φαίνεται ότι σε επίπεδο χονδρικής ο εφοδιασμός καυσίμων των τελικών λιανοπωλητών βασίζεται σε μια σειρά από αποθηκευτικούς χώρους που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια. Οι αποθηκευτικοί αυτοί χώροι οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν να καλύψουν και εισαγωγές, εφοδιάζουν με τα διάφορα είδη καυσίμων τους λιανοπωλητές που βρίσκονται εντός συγκεκριμένης ακτίνας από τις αντίστοιχες εγκαταστάσεις αποθήκευσης.

87. Λαμβάνοντας υπόψη ότι φαίνεται να υπάρχουν εμπόδια εισόδου στην αγορά χονδρικής πώλησης (όπως επεσήμανε η ΕΕΑ στο αίτημα παραπομπής) και ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ χονδρεμπόρων φαίνεται να πραγματοποιείται σε τοπικό επίπεδο, η ενίσχυση της παρουσίας της ΜΟΗ στην αγορά λιανικής πώλησης θα μπορούσε συνεπώς να ενισχύσει τα κίνητρα για συντονισμό μεταξύ χονδρεμπόρων τουλάχιστον στις περιοχές εκείνες στις οποίες η συγκέντρωση μεταβάλλει τη διάρθρωση της αγοράς.
88. Επιπλέον, η εφαρμογή ή η ενίσχυση στρατηγικών συντονισμού δύναται να πραγματοποιηθεί και στις αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων. Λαμβανομένης υπόψη της τοπικής κυρίως διάστασης του ανταγωνισμού, είναι πιθανό η προτεινόμενη συγκέντρωση, μεταβάλλοντας τη διάρθρωση της αγοράς σε ορισμένες περιοχές, να διευκολύνει το συντονισμό στις τιμές μεταξύ του μειωθέντος αριθμού επιχειρήσεων, ιδίως σε απομονωμένες τοπικές αγορές όπου δραστηριοποιούνται ορισμένα μόνο εμπορικά σήματα.
89. Με βάση τα προκαταρκτικά στοιχεία που συγκέντρωσε η Επιτροπή συνάγεται το συμπέρασμα ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση μπορεί να οδηγήσει στη θέσπιση ή ενίσχυση συντονισμένων πρακτικών στις αγορές καυσίμων της Ελλάδας.

Τα κριτήρια του άρθρου 9 παρ. 2 (α) πληρούνται - εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 3 του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις

90. Δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 3 του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις, εάν μία συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά κράτους μέλους η οποία φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς, η Επιτροπή μπορεί να παραπέμψει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης στην αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους προκειμένου να εφαρμοστεί η εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους.
91. Όπως εξηγείται ανωτέρω, το γεωγραφικό πεδίο των σχετικών αγορών που πλήττονται από τη σχεδιαζόμενη συγκέντρωση έχει κατά κύριο λόγο εθνική διάσταση.
92. Η συγκέντρωση θα έχει ως συνέπεια τον επηρεασμό των αγορών όσον αφορά τη λιανική και χονδρική πώληση διαφόρων καυσίμων και ασφάλτου. Με βάση την προκαταρκτική ανάλυση της Επιτροπής συνάγεται ότι η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε διάφορες τοπικές αγορές λιανικής πώλησης βενζίνης, πετρελαίου ντίζελ και πετρελαίου θέρμανσης καθώς και στις αγορές χονδρικής πώλησης ασφάλτου, βενζίνης, πετρελαίου κίνησης, πετρελαίου εσωτερικής καύσης και πετρελαίου θέρμανσης στην Ελλάδα. Η προκαταρκτική ανάλυση της Επιτροπής κατέδειξε επίσης ότι υπάρχει απειλή να επηρεαστεί σημαντικά ο ανταγωνισμός λόγω ενδεχομένων κινδύνων συντονισμού μεταξύ της συγχωνευθείσας οντότητας και της μεγαλύτερης επιχείρησης στη σχετική ελληνική αγορά λιανικής και χονδρικής πώλησης

καυσίμων. Οι εν λόγω αγορές παρουσιάζουν όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς.

93. Συνεπώς, όσον αφορά τη σχεδιαζόμενη συγκέντρωση, πληρούνται τα κριτήρια που προβλέπει το άρθρο 9 παρ. 2 (α) του κανονισμού περί συγκεντρώσεων για την παραπομπή. Ωστόσο, η Επιτροπή οφείλει να αναλύσει εάν είναι σκόπιμο να παραπέμψει συγκεκριμένη υπόθεση δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 9 παρ. 3 (α) του κανονισμού περί συγκεντρώσεων.
94. Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την παραπομπή υποθέσεων, κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας η Επιτροπή προσδιορίζει εάν η αρχή του ανταγωνισμού που αιτείται την παραπομπή είναι η πλέον κατάλληλη αρχή για να εξετάσει την υπόθεση³². Η αρμοδιότητα αυτή μπορεί να μεταβιβαστεί σε άλλη αρχή ανταγωνισμού μόνο σε περίπτωση που η τελευταία κρίνεται πιο κατάλληλη να εξετάσει τη συγκέντρωση.
95. Πρώτον, η Επιτροπή λαμβάνει υπό σημείωση το γεγονός ότι η ΕΕΑ εξέτασε πρόσφατα παρόμοια συγκέντρωση και συγκεκριμένα την απόκτηση από την ΗΡ αποκλειστικού ελέγχου επί της ελληνικής επιχείρησης της ΒΡ³³. Η υπόθεση αυτή αφορά κατά κύριο λόγο τις ίδιες αγορές με εκείνες που επηρεάζονται από την εξεταζόμενη συγκέντρωση και είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή μέτρων διαρθρωτικού χαρακτήρα από την ΕΕΑ σε ορισμένες αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων τις οποίες η ΕΕΑ όρισε στο τοπικό επίπεδο. Δεύτερον, η Επιτροπή λαμβάνει υπό σημείωση το γεγονός ότι η ΕΕΑ διενήργησε κατά τα τελευταία έτη δύο κλαδικές έρευνες στις αγορές πετρελαιοειδών στην Ελλάδα³⁴.
96. Δεδομένου ότι η ΕΕΑ διαθέτει τη σχετική εμπειρογνωμοσύνη και εμπειρία και μπορεί να διασφαλίσει τη συνοχή με τις προηγούμενες αποφάσεις της σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο να ληφθούν μέτρα, η Επιτροπή εκτιμά ότι η ΕΕΑ βρίσκεται σε καλύτερη θέση για να διενεργήσει εις βάθος έρευνα της σχεδιαζόμενης συγκέντρωσης. Η Επιτροπή κρίνει λοιπόν σκόπιμο να ασκήσει τη διακριτική ευχέρεια που της παρέχεται από το άρθρο 9 παρ. 3 (β) και να εγκρίνει την παραπομπή.
97. Όπως αναφέρεται στο μέρος Β ανωτέρω, η Επιτροπή δεν διαπίστωσε απειλές για τον ανταγωνισμό στις αγορές αεροπορικού καυσίμου και υγραερίου. Ωστόσο, τα προϊόντα αυτά συνδέονται με την εκτίμηση των αγορών καυσίμων στις οποίες η Επιτροπή διαπίστωσε απειλές για τον ανταγωνισμό ιδίως λόγω του ότι αποτελούν μέρος της ίδιας αλυσίδας προϊόντων που προκύπτουν από τη διαδικασία διύλισης και η ΜΟΗ είναι καθετοποιημένη μέχρι και τη διύλιση του υγραερίου και του αεροπορικού καυσίμου. Ως εκ τούτου, ο διαχωρισμός των εν λόγω προϊόντων θα κατακερμάτιζε άσκοπα την εκτίμηση της υπόθεσης όσον αφορά τα προϊόντα πετρελαίου. Για λόγους αποτελεσματικότητας και για να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της τρέχουσας πράξης, η Επιτροπή εκτιμά ότι η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στο σύνολό της στην ΕΕΑ. Η θέση αυτή είναι ευθυγραμμισμένη

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής για την παραπομπή υποθέσεων, παρ. 9 και 37.

³³ Υπόθεση ΕΕΑ 465/VI/2009.

³⁴ Επιπλέον η ΕΕΑ αναφέρει μια άλλη σχετική συγκέντρωση που έλεγξε πολύ πρόσφατα και η οποία αφορούσε αεροπορικό καύσιμο, προϊόν που είναι επίσης συναφές με την εξεταζόμενη υπόθεση.

με το αίτημα παραπομπής που υπέβαλε η ΕΕΑ και με το επιχείρημα της ότι τα μέρη της σχεδιαζόμενης συγκέντρωσης δραστηριοποιούνται σε διάφορες κάθετα συναφείς αγορές, γεγονός που καθιστά αναγκαίο να ερευνηθεί η εν λόγω υπηρεσία όλες τις σχετικές αγορές οι οποίες επηρεάζονται από τη σχεδιαζόμενη συγκέντρωση. Επιπλέον, η θέση αυτή ευθυγραμμίζεται με τη γενική πολιτική της Επιτροπής ότι μια υπόθεση πρέπει όπου είναι δυνατό να παραπέμπεται στο σύνολό της ούτως ώστε να μην διασπάται³⁵ καθώς και με την πρόσφατη πρακτική της Επιτροπής όσον αφορά υποθέσεις λιανικής πώλησης³⁶.

Γ. Εκτίμηση δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 (β)

98. Η ΕΕΑ ισχυρίζεται ακόμη ότι εναλλακτικά θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί παραπομπή δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 (β) καθώς ορισμένες από τις εξεταζόμενες αγορές λιανικής πώλησης καυσίμων ενδέχεται να μην αποτελούν σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς. Το σκέλος αυτό του αιτήματος παραπομπής καθίσταται περιττό καθώς η σχεδιαζόμενη συγκέντρωση πρόκειται να παραπεμφθεί στο σύνολό της δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 (α). Συνεπώς, δεν είναι αναγκαίο να λάβει η Επιτροπή τελική θέση για το στοιχείο αυτό του αιτήματος παραπομπής για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης.

VI ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

99. Από τα προαναφερόμενα, συνάγεται ότι οι όροι για την αίτηση παραπομπής δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 (α) πληρούνται και, κατ'εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 3 του κανονισμού περί συγκεντρώσεων, η Επιτροπή παραπέμπει τη συγκέντρωση στο σύνολό της στις ελληνικές αρχές προκειμένου να εφαρμοστεί η εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους μέλους.

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την παραπομπή υποθέσεων, παρ. 17 και *obiter dictum* του Πρωτοδικείου στην υπόθεση *Philips κατά The Commission* ότι η διάσπαση υπόθεσης δεν είναι επιθυμητή λαμβανομένης υπόψη της αρχής του ενιαίου ελέγχου στην οποία στηρίζεται ο κανονισμός περί συγκεντρώσεων της ΕΚ - υπόθεση T-119/02 της 3ης Απριλίου 2003.

³⁶ Υπόθεση COMP/M.4522 Carrefour/Ahold Polska, παρ. 45 και COMP M5112 REWE PLUS/DISCOUNT, παρ. 51.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση παραπέμπεται στο σύνολό της στις αρμόδιες αρχές της Ελληνικής Δημοκρατίας, δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 3 (β) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004.

Άρθρο 2

Η απόφαση αυτή απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 15.03.2010

Για την Επιτροπή
(υπεγράφη)
Siim KALLAS
Αντιπρόεδρος της Επιτροπής